

Przerwa w wykonywaniu kary pozbawienia wolności jest instrumentem penitencjarnym, pozwalającym na czasowe opuszczenie przez skazanego zakładu karnego.

Podstawa prawna stosowania tego środka znajduje się w art. 153 Kodeksu karnego wykonawczego (Dz. U. 2021, poz. 53 z późn. zm.), zgodnie z którym przerwa jest orzekana w przypadku choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby uniemożliwiającej wykonywanie tej kary. Jednocześnie, należy mieć na uwadze, że przerwa trwa do czasu ustania przeszkody

Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tzw. tarcza antykryzysowa), wprowadziła w art. 14c możliwość zastosowania przerwy w czasie trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. Regulacja ta ma służyć przyczynieniu się do ograniczenia albo wyeliminowania epidemii, a jej stosowanie ma być podporządkowane celom sanitarnym i prozdrowotnym.

Dyrektor zakładu karnego sprawdza czy zachodzą okoliczności pozwalające na udzielenie przerwy i jeżeli w jego ocenie udzielenie jej skazanemu może przyczynić się do ograniczenia albo wyeliminowania epidemii, to następnie kieruje wniosek o udzielenie przerwy, zatwierdzony uprzednio przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, do sądu penitencjarnego. Sąd odmówi udzielenia przerwy, gdy stwierdzi że zachodzi uzasadnione przypuszczenie, co do tego, że skazany w czasie pobytu poza zakładem karnym nie będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności popełni przestępstwo, lub nie będzie stosował się do wytycznych, poleceń lub decyzji właściwych organów związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 lub leczeniem zarażenia wirusem SARS-CoV-2.

Przy ocenie zasadności udzielenia przerwy, sąd bierze pod uwagę dołączoną do wniosku dyrektora opinię o skazanym, sporządzoną przez administrację zakładu karnego, dotyczącą okoliczności będących podstawą udzielenia przerwy.

Należy tutaj przywołać postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 lipca 2006 r. sygn. II Akzw 441/06, w którym wyrażono, że podczas udzielania skazanemu przerwy w karze, sąd powinien badać nie tylko jej cele, ale także czy skazany rokuje wykorzystanie przerwy zgodnie z

deklarowanymi celami. Gdyby bowiem skazany nie korzystał z przerwy zgodnie z jej przeznaczeniem, przerwę należałoby odwołać, zatem lepiej byłoby jej w ogóle nie udzielać (podobnie Sąd w postanowieniach z KZS 12/99 poz. 30 i 12/04 poz. 39). Słuszne jest też rozważyć, czy skazany rokuje respektowanie porządku prawnego w okresie przerwy, bo i stąd może wynikać powinność odwołania przerwy (tak Sąd Apelacyjny w Krakowie również w postanowieniu z KZS 6/01 poz. 41).

Przerwa, o której mowa w tarczy antykryzysowej nie znajduje zastosowania w stosunku do osób skazanych:

- za przestępstwo umyślne zagrożone karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata;
- za przestępstwo nieumyślne na karę przekraczającą 3 lata pozbawienia wolności;
- w warunkach przewrotności do przestępstwa oraz tych sprawców, którzy z popełnienia przestępstwa uczynili stałe źródło dochodu lub działali w grupie lub związku przestępczym, względnie dopuścili się przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

W posiedzeniu sądu ma prawo wziąć udział prokurator, który nie później niż do czasu wydania postanowienia w przedmiocie wniosku o udzielenie albo przedłużenie przerwy może oświadczyć, że sprzeciwia się jego uwzględnieniu. W takiej sytuacji sąd umarza postępowanie.

Przerwa udzielana jest na czas oznaczony, a jej okres może być przedłużany na wniosek dyrektora zakładu karnego na dalszy czas oznaczony, który może trwać maksymalnie do ustania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. Z dniem ogłoszenia, że stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii, który stanowił przesłankę udzielenia skazanemu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności ustaje, przerwa kończy się z mocy prawa. Wówczas skazany zobowiązany jest do powrotu do zakładu karnego w terminie 3 dni od ustania tego stanu, chyba że nie jest to możliwe z uwagi na obowiązki nałożone na niego na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. W związku z powyższym czas na który udzielona jest przerwa w wykonywaniu kary ma charakter pozorny. Jej długość jest zależna nie tyle od okresu oznaczonego w orzeczeniu sądowym, co uwarunkowaniami epidemiologicznymi.

Autor: Aleksandra Witek

